

Vallan ja huumorin sanat

Maailmaa hallitaan sanoilla. Vallanpitäjien sanat ovat kauniita ja yleviä. Ne on muotoiltu siten, että niitä vastaan ei tahdo pärjätä. Tulee voimaton olo. Yksi tehokas ase valtasanoja vastaan kuitenkin löytyy: huumori. Vallanpitäjien sanat voi haastaa huumorin, ironian ja sarkasmin sanoilla. Ne siirtävät vallansanat sellaiselle areenalla, jossa nämä ovat heikoilla.

Entisessä Neuvostoliitossa sanoilla hallinta oli kehitetty tieteeksi. Puhuttiin kansojen välisestä solidaarisuudesta, vaikka käytännössä puolet eurooppalaisista oli työllään valjastettu ylläpitämään NL:a pystyssä. Vallanpitäjiä vastaan käytiin kuitenkin huumorin avulla. Kansan suussa ja vähän painetussakin muodossa kiersi massiivinen ja ehtymätön vitsiaineisto. Se auttoi jaksamaan.

Yhdet poliittisen vallankäytön mahtisanat löytyvät Yhdysvaltain perustuslaista: "Kaikki ihmiset on luotu tasa-arvoisiksi". Näin hienojen sanojen omistajia on vaikea haastaa, vaikka käytännössä tämä pykälä on tarkoittanutkin vain, että kaikki valkoihoiset kristityt miehet on luotu tasa-arvoisiksi. Kiperän haasteen valtaapitäville on tässä kohdin heittänyt kuitenkin huumori kiteyttämällä tilanteen: "Kaikki ihmiset ovat tasa-arvoisia. Toiset ovat vain hieman tasa-arvoisempia kuin toiset".

Suomesta löytyy tietenkin vastaavia esimerkkejä. Suomettumisen vuosina ääriivasemistuksen käyttämät sanat kertoivat kansanvallasta ja uudesta ajattelusta mutta yksi vitsi kertoi enemmän kuin satasivuinen puolueohjelma: "Mikä on maailman isoin teatteri? SKDL:n eduskuntaryhmä. Näyttelijät Arkadianmäellä, kuiskaajat Moskovassa."

Entä toinen tasa-arvon ihanteista ammentava puolueemme? SDP on kauniista sanoistaan huolimatta maailman sivu kunnostautunut poliittisissa virkanimityksissä. Kansan suussa asia on kiteytynyt ironisesti muotoon: Hyvä, parempi, demari. On myös selvää, että vaikka elämme tasavallassa, niin muunlaisetkaan eliitin hyvä veli -verkostot eivät ole mihinkään kadonneet. Takavuosilta muistan asiaa sarkastisesti kuvatun vaikkapa näin: "Toimitusjohtaja Ihamuotila raivasi tiensä suuren valtionyrityksen johtoon siitä huolimatta, että hänen isänsä oli presidentti Kekkosen henkilökohtainen hyvä ystävä."

Nyky-Suomessa heikoimmassa asemassa olevia kannustetaan. Kannustus tarkoittaa kuitenkin järjestäen kepin käyttöä. Se vain kuulostaa kivemmalta kuin 'pakottaminen'. Jotain kertoo sekin, että kun meillä käytetään sanaa 'syrjäytynyt', niin Ruotsissa puhutaan 'syrjäytetyistä'.

Tuloerojen kasvua puolustavia valtasanoja voi halutessaan kyseenalaistaa huumorin sanoilla: "Jokainen tulkoon toimeen omillaan, mieluiten pääomillaan." Toisaalta pääomia kerääviä/ keränneitä yrittäjiä kurittavia valtion säädöspykälä lukiessa ei aina tiedä itkeäkö vai nauraa.

Nyky-Suomessa heikoimmassa asemassa olevia kannustetaan. Kannustus tarkoittaa kuitenkin järjestäen kepin käyttöä."